

Кіровоградський національний технічний університет
Кафедра економічної теорії, маркетингу та економічної кібернетики

„ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

Кропівний В.М.

“ _____ ” _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Економічна теорія

Спеціальність: 056 Міжнародні економічні відносини

Спеціалізація: Міжнародні економічні відносини

Факультет економіки та менеджменту

Освітньо-кваліфікаційний рівень: „бакалавр”

2016 – 2017 навчальний рік

Розробник: Яковенко Роман Валерійович, к.е.н., доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економічної теорії,
маркетингу та економічної кібернетики

Протокол № від 2016 року

Завідувач кафедри економічної теорії, маркетингу та економічної кібернетики

_____ (Гамалій В.Ф.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Декан факультету обліку та фінансів

_____ (Давидов Г. М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

©Яковенко Р.В., 2016 рік
© Кафедра економічної теорії,
маркетингу та економічної
кібернетики, 2016 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 07 – Управління та адміністрування	Нормативна	
	Спеціальність: 056 – Міжнародні економічні відносини	1-й	1-й
Семестр			
1-й		1-й	
Лекції			
Загальна кількість годин – 120	Освітньо-кваліфікаційний рівень: „бакалавр”	28 год.	6 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4,6		Практичні, семінарські	
		28 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		64 год.	108 год.
		Вид контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Економічна теорія – фундаментальна і базова дисципліна для підготовки фахівців з вищою освітою. Особливого значення знання закономірностей економічного життя суспільства серед сучасних високоосвічених фахівців набуває у зв'язку з переходом від постіндустріального до інформаційного суспільства. Трансформація моделей економічного розвитку під впливом глобалізації економіки, інтелектуалізація та індивідуалізація праці, неухильна дематеріалізація виробництва та перетворення людського капіталу на домінанту економічного розвитку, безпрецедентні динамічні перехідні процеси зумовлюють потребу не лише у теоретичному осмисленні нових реалій, а й у необхідності підготування суб'єктів господарювання й суспільства в цілому до нових умов економічної співпраці.

Курс „Економічна теорія” включає фундаментальні економічні знання, аналіз різноманітних теоретичних проблем, що вивчаються з логічною послідовністю та сконцентрованою викладу. В курсі органічно поєднано теоретичне висвітлення проблем економічної теорії з аналізом сучасної економічної ситуації в Україні та наочністю подачі матеріалу.

Мета викладання навчальної дисципліни

Головною метою викладання навчального курсу „Економічна теорія” є ознайомлення студентів із сутністю економічних законів і принципів господарювання в умовах ринкової економіки. В процесі викладання цієї дисципліни студенти знайомляться з економічною діяльністю суспільства та її наслідками. Розглядаються фундаментальні питання розвитку економіки в сучасних умовах. Особлива увага при викладанні курсу приділяється проблемі ринку і його механізму, законам ринкової економіки, теорії рівноваги, економічного зростання. Теоретичні питання пов'язуються з практикою господарювання в умовах перехідного періоду.

Завдання курсу:

- висвітлити основні етапи виникнення і розвитку економічної теорії;
- створити відповідний категорійний апарат;
- розкрити основні закономірності розвитку економічного життя суспільства;
- вивчити різноманітні економічні системи;
- аргументовано довести переваги сучасної ринкової економічної системи перед іншими моделями економіки;
- вивчити закономірності функціонування індивідуальних та агрегованих ринків товарів та послуг;
- вивчити та навчитися розраховувати й аналізувати основні макроекономічні показники країни: ВВП, ЧВП, НД;
- вивчити основні види безробіття, навчитися розраховувати коефіцієнт безробіття;

- вміти прорахувати соціально-економічні наслідки безробіття, як прояву макроекономічної нестабільності для суспільства;
- вивчити види та типи інфляції, навчитися вимірювати інфляційні процеси тв. економіці;
- розкрити поняття та основні інструменти фіскальної політики;
- вивчити закономірності функціонування грошової системи та основні інструменти монетарної політики;
- пояснити головні умови зростання економіки; чинники, що породжують її нестабільність;
- визначити еластичність попиту і пропозиції, знати практичне застосування концепції еластичності попиту і пропозиції;
- навчитись обчислювати ефективність виробництва, витрати та прибуток;
- розрізняти та знати ефективність діяльності для суспільства різних видів ринків товарів та послуг: чиста конкуренція, чиста монополія, монополістична конкуренція, олігополія.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: категоріальний апарат економічної теорії, проблеми та принципи діяльності економіки сьогодення з урахуванням еволюційного чинника та специфіки економіки сучасної України;

вміти:

- визначити сутність змішаної ринкової економіки;
- визначити механізми, що забезпечують реалізацію економічних законів;
- пояснити, чому сучасна ринкова економіка найбільш ефективна порівняно з іншими моделями економіки;
- пояснити головні умови зростання економіки та чинники, що породжують її нестабільність;
- обчислювати ефективність виробництва, витрати та прибуток.
- визначати роль держави та закордону в системі колообігу товарів і доходів;
- розраховувати показники системи національних рахунків;
- пояснювати механізм формування рівноваги на макроринку;
- визначати специфіку функціонування ринку грошей;
- пояснювати зміст економічного зростання та циклічних коливань в економіці;
- розраховувати витрати виробництва та прибуток в різних економічних моделях;
- аналізувати поведінку та рівновагу споживача.

Економічна теорія є фундаментальною економічною дисципліною і є методологічним фундаментом вивчення усіх подальших економічних дисциплін, використовуючи загально філософські методи та принцип історизму.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Основи економічної теорії

Тема 1. Предмет і метод економічної теорії.

Походження та еволюція економічної науки. Продуктивні сили і виробничі відносини. Трудові ресурси, засоби виробництва. Предмет економічної теорії, його тлумачення різними економічними школами. Розвиток економічної думки в світі та Україні.

Методологія економічного дослідження. Загальнофілософські та специфічні методи. Індукція та дедукція. Рівні економічного дослідження. Структура економічної теорії.

Функції економічного знання: теоретико-пізнавальна, практична, виховна, методологічна, прогностична. Позитивний і нормативний аспекти економічної теорії.

Економічні закони та економічні категорії. Місце економічної теорії в системі економічних наук. Економічна теорія та господарська практика. Економічна політика та її цілі.

Тема 2. Економічна система суспільства.

Структура і зміст економічної системи. Продуктивні сили, соціально-економічні та організаційно-економічні виробничі відносини, господарський механізм, як елементи та ознаки економічної системи.

Типи економічних систем: традиційна (натуральна) економіка, чисто ринкова, командно-адміністративна, змішана, економіка перехідного періоду. Характеристики кожної з них. Оцінка ролі ринкової економіки. Аргументи „за” і „проти” ринкової системи.

Власність. Власність і майно. Основи аналізу відносин власності. Власність як економічна категорія. Правовий аспект власності. Приватна власність як основа ринкової системи. Об'єкти та суб'єкти власності. Складові відносин власності. Форми власності в Україні.

Еволюція відносин власності. Форми, методи і принципи роздержавлення та приватизації. Націоналізація. Рейдерство. Домінуючий об'єкт власності. Нові тенденції розвитку відносин власності.

Основні економічні проблеми, що стоять перед суспільством: що виробляти, як виробляти, для кого виробляти, чи спроможна економічна система до адаптації, чи спроможна економічна система до саморегулювання.

Основні напрями формування ринкових відносин. Формування державного і ринкового механізмів регулювання економіки. Проблеми та особливості переходу економіки України до ринку. Шляхи формування ринкової економіки.

Тема 3. Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства.

Економічні потреби та економічні інтереси. Різні підходи до класифікації потреб. Закон зростання потреб. Мета і результати суспільного виробництва.

Фактори виробництва. Економічні ресурси. Закон рідкості ресурсів. Взаємодія і розвиток факторів виробництва.

Проблема „потреби-ресурси”. Повна зайнятість та повний обсяг виробництва. Проблема економічного вибору. Виробничі можливості. Крива виробничих можливостей.

Сутність та складові суспільного виробництва. Виробництво як головний елемент відтворювального процесу. Відмінність між працею та виробництвом. Типи розширеного суспільного відтворення.

Ефективність виробництва. Соціальна та економічна ефективність суспільного виробництва. Критерії та показники ефективності виробництва, шляхи її підвищення.

Еволюція виробництва, натуральне і товарне виробництво. Причини та умови виникнення і розвитку товарного виробництва. Матеріальне і нематеріальне виробництво.

Проблема „економічної людини”. Розвиток особистості людини – узагальнюючий критерій економічного розвитку.

Тема 4. Теорія товару і грошей.

Цілі та результати суспільного відтворення. Благо. Товар, його властивості: вартість, споживча вартість та корисність, мінова вартість.

Теорія вартості: класичний, граничний та неокласичний підходи. Товарне виробництво в сучасних умовах. Вільні та господарські товари. Класифікація господарських товарів. Специфіка послуги як результату нематеріального виробництва.

Сутність та походження грошей. Форми та функції грошей. Ліквідність. Еволюція функцій грошей.

Грошовий оборот. Закон грошового обігу за тлумаченням К. Маркса та І. Фішера. Головний принцип організації грошового обігу.

Сутність грошової системи. Системи металевого та паперового обігу. Закон Коперника-Грешема. Біметалізм та монометалізм. Структура грошової системи.

Сутність та економічна роль кредиту. Принципи та етапи кредитування.

Товарний і грошовий кредит. Комерційний кредит, вексель. Класифікація видів кредиту за різними ознаками.

Банк, його функції. Класифікація операцій банків. Банківська система України.

Кредитна система. Центральний банк, банківський сектор, страховий сектор, спеціалізовані небанківські фінансово-кредитні інститути. Іпотека.

Інфляція. Відмінність інфляції від зростання цін на окремі групи товарів. Інфляція попиту та інфляція витрат. Відкрита та прихована інфляція. Види інфляції залежно від темпів зростання.

Наслідки інфляції. Номінальний та реальний доходи. Крива Філіпса. Стагфляція.

Тема 5. Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи.

Теоретичні засади становлення ринкових відносин. Сутність та функції ринку. Структура та інфраструктура ринку. Види ринків, характерні ознаки сучасного ринку.

Попит, закон попиту, крива попиту. Нецінові фактори попиту. Індивідуальний та ринковий попит. Функція ціни при аналізі попиту. Зміна попиту та зміна обсягу попиту.

Пропозиція, закон пропозиції, крива пропозиції. Нецінові фактори пропозиції. Індивідуальна та ринкова пропозиція. Функція ціни при аналізі пропозиції. Зміна пропозиції та зміна обсягу пропозиції.

Ціна та собівартість. Види цін. Конкуренція, методи, форми та наслідки конкуренції. Типи конкурентної поведінки. Моделі ціноутворення.

Взаємодія пропозиції та попиту. Утворення рівноважної ціни та рівноважного обсягу виробництва. Хрест Альфреда Маршалла. Механізм ринкового саморегулювання. Зміни обсягів попиту і пропозиції, зміни попиту і пропозиції, їх графічний аналіз.

Характеристика ринкових моделей. Правило максимізації прибутку. Чиста конкуренція, монополістична конкуренція, олігополія та чиста монополія.

Типи монополізації. Антимонopolьна політика. Закон Шермана. Регульований ринок. Моделі антимонopolьної політики та їх еволюція. Європейська та американська моделі антимонopolьної політики.

Тема 6. Ринкові відносини в аграрному секторі.

Аграрна сфера виробництва та її особливості. Аграрні відносини, сезонний характер виробництва.

Рента. Орендна плата. Диференційна рента. Додатковий чистий дохід. Особливість дії закону вартості в сільському господарстві.

Рентні відносини. Перша диференційна рента. Друга диференційна рента. Раціоналізаторський дохід.

Пропозиція землі. Попит на землю, його чинники. Родючість і ціна землі. Ринок землі.

Агропромисловий комплекс і агробізнес. Форми господарювання у сільському господарстві. Проблеми функціонування агропромислового комплексу в Україні.

Модуль 2. Макроекономіка

Тема 7. Макроекономічні показники в системі національних рахунків.

Економічний колообіг з урахуванням державного сектору та сектору „закордон”. Роль цих секторів у системі національного господарювання.

Система національних рахунків (СНР) як нормативна база макроекономічного рахівництва. Її відмінність від системи балансу народного господарства. Методологічні принципи побудови СНР.

Основні макроекономічні показники: валовий національний дохід (ВНД) та валовий внутрішній продукт (ВВП). Принципи обліку ВВП. Складові розрахунку ВВП за доходами та за витратами.

Чистий національний дохід (ЧНД). Чистий внутрішній продукт (ЧВП). Амортизація. Національний дохід. Особистий дохід. Дохід кінцевого користування. Валовий національний наявний дохід (ВННД).

Роль цін в обчисленні ВВП. Номінальний і реальний ВВП. Індекс цін: дефлятор та інфлятор ВВП. Споживчий кошик.

ВВП та суспільний добробут. Якість продукції, вільний час населення, позаринкові операції, структура виробництва, тіньова економіка, забруднення навколишнього середовища та зміни чисельності населення країни як фактори, що не враховує ВВП.

Чистий економічний добробут (NEW): роль, значення та методика обрахунку.

Тема 8. Модель сукупного попиту та сукупної пропозиції.

Сутність сукупного попиту, його відмінність від індивідуального попиту. Структура споживчого попиту: внутрішній споживчий попит, інвестиційний попит, попит закордону і попит держави. Цінові фактори, що впливають на сукупний попит: зміна відсоткової ставки, ефект багатства, ефект імпортих закупок та структура імпорту. Крива сукупного попиту (AD). Нецінові фактори, що впливають на сукупний попит: зміни в споживчих витратах, інвестиційних витратах, державних витратах та витратах на чистий експорт. Заплановані та фактичні витрати. Зміни в обсязі сукупного попиту та зміни сукупного попиту.

Сукупна пропозиція, її відмінність від індивідуальної пропозиції окремого виробника. Цінові чинники, що впливають на сукупну пропозицію: зміна відсоткової ставки, зміна рівня цін. Нецінові фактори, що впливають на сукупну пропозицію: зміна цін на ресурси, продуктивність праці, податки та державне регулювання.

Короткострокова крива сукупної пропозиції (AS). Зміна цін і реального ВВП на різних ділянках короткострокової кривої сукупної пропозиції. Довгострокова крива сукупної пропозиції: класичний, проміжний та кейнсіанський відрізки. Зміна обсягу сукупної пропозиції та зміна сукупної пропозиції.

Рівновага на макроринку. Три варіанти ринкової рівноваги. Довгострокова та короткострокова ринкова рівновага. Порушення рівноваги та механізм її відновлення.

Тема 9. Споживання, заощадження та інвестиції.

Споживання, заощадження та дохід домогосподарств. Середня та гранична схильність до споживання. Корисність і споживча вартість. Закон спадної граничної корисності та закон рівномірного задоволення потреб.

Заощадження як елемент доходу. Використання заощадження. Середня та гранична схильність до заощадження. Способи утворення заощаджень з урахуванням рівня ліквідності.

Інвестиції та фінансові ринки. Погляд на заощадження та інвестиції з боку класиків та кейнсіанців. Валові та чисті інвестиції, амортизація. Характеристика економічного стану держави в залежності від обсягу залучених чистих інвестицій.

Прямі та опосередковані інвестиції. Характеристика інвестицій в залежності від терміну інвестування. Реальні, фінансові та інтелектуальні інвестиції. Мультиплікатор та акселератор. Попит на інвестиції та ставка відсотка. Фінансовий ринок. Індексація. Інвестиції в людський капітал.

Сутність мультиплікатора. Модель простого мультиплікатора. Вплив інвестицій на обсяг національного виробництва. Модель акселератора.

Тема 10. Монетарна політика.

Грошовий ринок. Грошова пропозиція та способи її вимірювання. Грошова пропозиція, грошова маса і грошова база. Коефіцієнт монетизації. Попит на гроші та його структура. Модель попиту на гроші Баумоля-Тобіна.

Центральний банк як суб'єкт монетарної політики. Механізм створення банками грошей. Політика „дорогих” і „дешевих” грошей. Передавальний (трансмісійний) механізм монетарної політики. Грошовий та депозитний мультиплікатори.

Дискреційна і недискреційна монетарна політика. Наслідки монетарної політики за моделлю IS-LM. Координація монетарної та фіскальної політики в моделі IS-LM.

Тема 11. Циклічні коливання та економічне зростання.

Циклічний характер економічного розвитку. Економічний цикл, його стадії. Короткі та середні цикли, довгі хвилі в економіці. Явища, що супроводжують різні стадії економічного зростання.

Циклічність, інфляція та безробіття як форми прояву макроекономічної нестабільності. Кейнсіанська та неокласична теорії економічних циклів. Застосування моделей AD-AS та IS-LM для аналізу циклічних коливань. Концепція реальних економічних циклів Д. Кюндланда та Е. Прескота. Рівноважний циклічний процес Р. Лукаса. Теорія циклічних коливань М.І. Туган-Барановського.

Державне антициклічне регулювання.

Економічне зростання: сутність та способи виміру. Екстенсивний та інтенсивний типи економічного зростання. Фактори, що гальмують економічне зростання. Економічний розвиток.

Модель економічного зростання Харода-Домара. Модель зростання Р. Солоу. „Золоте” правило нагромадження капіталу.

Тема 12. Фіскальна політика держави.

Зміст фіскальної політики: цілі та інструменти. Принципи ефективного оподаткування. Крива Лаффера.

Державні видатки та їх структура. Поточні та капітальні видатки. Дискреційна фіскальна політика. Стимулююча та стримуюча фіскальна політика. Мультиплікатор збалансованого бюджету.

Недискреційна (автоматична) фіскальна політика. Стабілізаційний вплив на економіку фіскальної політики вмонтованих стабілізаторів в умовах падіння та збільшення виробництва. Вплив зниження податків на ВВП згадано з теорією економіки пропозиції.

Фіскальна політика і державний бюджет. Економічні наслідки державного боргу. Ефект витіснення державою приватних інвестицій і тягар боргу для майбутніх поколінь. Методи управління державним боргом: рефінансування, реструктуризація, боргові свопи, списання боргу.

Модуль 3. Мікроекономіка

Тема 13. Корисність економічного блага. Економічний вибір.

Категорії „корисність” та „споживча вартість” в економічній теорії. Сукупна та гранична корисність. Функція корисності. Закон спадної граничної корисності економічного блага. Процес споживання та динаміка зміни сукупної та граничної корисності: цифровий та графічний аналіз.

Крива байдужості: сутність та значення. Карта кривих байдужості. Параметри та властивості кривих байдужості. Взаємозамінні, взаємодоповнюючі та нейтральні блага. Блага з від’ємною корисністю.

Гранична норма заміщення. Бюджетне обмеження споживача. Бюджетна лінія, її параметри. Зміст нахилу бюджетної лінії. Параметри зміни бюджетної лінії.

Рівновага споживача: взаємодії кривих байдужості з бюджетним обмеженням. Вибір оптимального споживання (точки рівноваги споживача).

Тема 14. Теорія еластичності.

Еластичність для взаємопов’язаних показників. Цінова еластичність попиту. Формула коефіцієнта цінової еластичності попиту. Абсолютно еластичний та абсолютно нееластичний попит. Формула еластичності з урахуванням середньої точки.

Застосування оцінки еластичності за показником загального виторгу. Чинники цінової еластичності попиту.

Перехресна еластичність попиту. Еластичність попиту за доходом споживача.

Еластичність пропозиції за ціною. Вплив часу на еластичність пропозиції. Еластичність пропозиції за цінами факторів виробництва.

Тема 15. Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель фірми.

Фірма та фактори виробництва. Мотивація економічної поведінки фірми. Економічні періоди функціонування фірми. Технологія в економічному розумінні: поєднання різних факторів виробництва.

Миттєвий, коротко-, і довгостроковий періоди діяльності фірми.

Виробнича функція. Фактори та підходи до побудови виробничої функції. Еволюція виробничої функції. Виробнича функція як база для розрахунку економічного зростання. Властивості виробничих функцій.

Середній, сукупний та граничний продукт у короткостроковому періоді. Ізокванта, карта ізоквант. Закон спадної граничної продуктивності факторів виробництва.

Гранична норма технічного заміщення факторів виробництва. Позитивний і негативний ефект масштабу виробництва.

Тема 16. Витрати виробництва.

Економічні витрати та альтернативна вартість. Витрати виробництва: явні, неявні та валові; постійні та змінні; середні постійні, середні змінні та середні валові витрати; граничні витрати.

Прибуток, як різниця між виторгом (доходом) і витратами виробництва. Економічний та бухгалтерський прибуток. Нормальний прибуток як елемент витрат. Життєвий цикл товару та обсяги прибутку.

Витрати виробництва у короткостроковому періоді. Графічний та числовий аналіз. Закон зростання граничних витрат.

Витрати виробництва у довгостроковому періоді. Графічний аналіз кривої LAC. Поняття та зміст ізокошти. Карта ізокошт. Рівновага виробника: взаємодія карти ізокошт та ізоквант; максимізація прибутку чи мінімізація збитків.

Концепція мінімально ефективного розміру підприємства. Позитивний ефект масштабу виробництва, негативний ефект масштабу виробництва.

Тема 17. Ринок досконалої конкуренції.

Сутність ринкової структури. Види ринкових структур та їх ознаки. Властивості ринку досконалої конкуренції. Ринковий попит і крива попиту на товар фірми в умовах чистої конкуренції.

Сукупний, середній та граничний дохід, їх графічне зображення в умовах ринку вільної конкуренції.

Конкурентна стратегія фірми у короткостроковому періоді. Максимізація прибутку. Ринкова ціна та умови прибутковості, беззбитковості, збитковості, згорання виробництва.

Конкурентна стратегія фірми у довгостроковому періоді.

Ефективність ринку досконалої конкуренції.

Тема 18. Монопольний ринок.

Ринок чистої монополії та його характеристика. Поняття та ознаки. Природні, економічні, адміністративні та правові бар'єри входження у монопольний сектор.

Природні та економічні монополії. Монопсонія.

Визначення ціни і обсягу виробництва в умовах чистої монополії. Цінова еластичність попиту та її вплив на поведінку монополіста.

Короткостроковий період у аналізі монополії. Цінова дискримінація. Соціальні та економічні наслідки монополії.

Порівняльний аналіз чистої конкуренції та монополії. Антимонopolьне регулювання, його моделі.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	ін д	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Основи економічної теорії												
Тема 1. Предмет і метод економічної теорії	5	1	1	-	-	3	5	-	-	-	-	5
Тема 2. Економічна система суспільства	7	1	1	-	-	5	7	-	1	-	-	6
Тема 3. Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства	7	2	2	-	-	3	7	1	-	-	-	6
Тема 4. Теорія товару і грошей	7	1	1	-	-	5	7	-	1	-	-	6
Тема 5. Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи	7	2	2	-	-	3	7	1	-	-	-	6
Тема 6. Ринкові відносини в аграрному секторі	7	1	1	-	-	5	7	-	-	-	-	7
Разом за модулем 1	40	8	8	-	-	24	40	2	2	-	-	36
Модуль 2. Макроекономіка												
Тема 7. Макро-економічні показники в системі національних рахунків	8	2	2	-	-	4	8	1	-	-	-	7
Тема 8. Модель сукупного попиту та сукупної пропозиції	6	1	1	-	-	4	6	-	1	-	-	5
Тема 9. Споживання, заощадження та інвестиції.	6	1	1	-	-	4	6	1	-	-	-	5
Тема 10. Моне-	6	2	2	-	-	2	6	-	1	-	-	5

тарна політика												
Тема 11. Циклічні коливання та економічне зростання.	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8
Тема 12. Фіскальна політика держави	6	2	2	-	-	2	6	-	-	-	-	6
Разом за модулем 2	40	10	10	-	-	20	40	2	2			36
Модуль 3. Мікроекономіка												
Тема 13. Корисність економічного блага. Економічний вибір	6	1	1	-	-	4	6	-	1	-	-	5
Тема 14. Теорія еластичності	8	2	2	-	-	4	8	1	-	-	-	7
Тема 15. Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель фірми	6	1	1	-	-	4	6	-	-	-	-	6
Тема 16. Витрати виробництва	8	2	2	-	-	4	8	-	1	-	-	7
Тема 17. Ринок досконалої конкуренції	6	2	2	-	-	2	6	1	-	-	-	5
Тема 18. Монопольний ринок	6	2	2	-	-	2	6	-	-	-	-	6
Разом за модулем 3	40	10	10	-	-	20	40	2	2	-	-	36
ІНДЗ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин	120	28	28	-	-	64	120	6	6	-	-	108

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і метод економічної теорії	1
2	Економічна система суспільства	1
3	Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства	2
4	Теорія товару і грошей	1
5	Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи	2
6	Ринкові відносини в аграрному секторі	1
7	Макроекономічні показники в системі національних рахунків	2
8	Модель сукупного попиту та сукупної пропозиції	1
9	Споживання, заощадження та інвестиції	1
10	Монетарна політика	2
11	Циклічні коливання та економічне зростання	2
12	Фіскальна політика держави	2
13	Корисність економічного блага. Економічний вибір	1
14	Теорія еластичності	2
15	Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель фірми	1
16	Витрати виробництва	2
17	Ринок досконалої конкуренції	2
18	Монопольний ринок	2
	Разом	28

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і метод економічної теорії	3
2	Економічна система суспільства	5
3	Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства	3
4	Теорія товару і грошей	5
5	Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи	3
6	Ринкові відносини в аграрному секторі	5
7	Макроекономічні показники в системі національних рахунків	4
8	Модель сукупного попиту та сукупної пропозиції	4
9	Споживання, заощадження та інвестиції	4
10	Монетарна політика	2
11	Циклічні коливання та економічне зростання	4
12	Фіскальна політика держави	2
13	Корисність економічного блага. Економічний вибір	4
14	Теорія еластичності	4
15	Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель фірми	4
16	Витрати виробництва	4
17	Ринок досконалої конкуренції	2
18	Монопольний ринок	2
	Разом	64

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота студентів передбачає поглиблене вивчення навчальної дисципліни „Економічна теорія” і додатковий, більш глибокий аналіз економічних проблем. Індивідуальна робота студентів є формою організації навчального процесу, яка створює умови для реалізації творчих можливостей студентів через індивідуально-спрямований розвиток їх здібностей, науково-дослідну і творчу діяльність.

До індивідуальних занять входять наступні види навчальної роботи: написання рефератів та виконання наукових досліджень.

Орієнтовні напрямки наукових досліджень студентів

1. Інтелектуалізація праці як об'єктивна тенденція сьогодення.
2. Економічні параметри творчої діяльності.
3. Порівняльна характеристика поглядів на розвиток національної економіки Ф. Ліста, Дж.М. Кейнса, К. Маркса.
4. Сфера послуг: класифікація та економічна роль в умовах сьогодення.
5. Структурні перетворення в економіці України.
6. Морально-етичні фактори виробничо-збутової діяльності.
7. Екологія та мораль як фактори економічного розвитку.
8. Конкуренція в сфері інтелектуаломісткого виробництва.
9. Національно-ментальні фактори економічного зростання.
10. Соціальна сфера на сучасному етапі: поєднання принципів державного та приватного фінансування.
11. Економіка фізичного розвитку людини.
12. Фінансово-бюджетні параметри відтворення робочої сили на рівні національної економіки.
13. Аграрний сектор України: мінімізація ролі посередників.
14. Інноваційна діяльність: проблеми та перспективи.
15. Економічний механізм процесу інновацій.
16. Ефективність використання економічного потенціалу.
17. Проблеми трансформації економічної системи України.
18. Суперечності формування засад інформаційної економіки в Україні.
19. Класифікація витрат виробництва в умовах домінування інформаційного способу господарювання.
20. Державне регулювання економіки як важіль розширення сфери застосування здібностей людини.
21. Розвиток галузевих ринків в умовах глобалізації.
22. Фінансовий сектор та його роль у фінансовій кризі.
23. Мотивація продуктивної праці в бюджетній сфері України.
24. Екстенсивні резерви економічного зростання України.
25. Національний та внутрішній ринки: методологічні підходи до визначення.
26. Особливості роздержавлення житлового фонду і землі.
27. Пріоритети підприємництва: прибутковість чи соціальний ефект?
28. Ринок інформаційних технологій в Україні: стан та проблеми.
29. Використання ідей фізіократів та меркантилістів у сучасній економічній політиці.
30. Ієрархія факторів виробництва на сучасному етапі.
31. Освіта, наука, інформація, знання: економічна роль.
32. Інтелектуальна власність: сутність та проблеми становлення.
33. Економічні закономірності становлення технологічних укладів.

34. Застосування історичного методу в економіці.
35. Співвідношення понять „національне багатство” та „національний капітал”.
36. Сутність та структура воєнної економіки.
37. Методологічні особливості застосування в системі національного рахівництва ВВП та ВВП.
38. Економічні результати прогнозування національної економіки.
39. Державне програмування як інструмент економічної політики.
40. Макроекономічне планування в системі державного регулювання економіки.
41. Перспективи та значення SDR.
42. Екологічні параметри економічного зростання в сучасних умовах.
43. Технологія та економіка: філософсько-економічний аналіз.
44. Порівняльний аналіз теорії людського капіталу та концепції розвитку людини.
45. Новітні підходи до концепції людського потенціалу.
46. Закономірності та суперечності переходу від „людини економічної” до „людини творчої”.
47. Проблеми підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва.
48. Проблеми інвестування та їх розв’язання.
49. Проблеми розвитку домогосподарств та сімейного бізнесу.
50. Правове регулювання підприємницької діяльності.
51. Регіональна економіка: проблеми та перспективи.
52. Оптимізація структури місцевого бюджету.
53. Шляхи подолання безробіття.
54. Специфіка регіональної інфляції та її наслідки.
55. Співвідношення експорту та імпорту на сучасному етапі: першочерговість державних пріоритетів.
56. Трансформація грошового обігу України.
57. Дієвість об’єктивних економічних законів в умовах економіки України.
58. Еволюція предмету та методу економічної теорії.
59. Регулювання банківського сектору економіки.
60. Економічна поведінка в умовах нестабільної економіки.
61. Методи формування сприятливого інвестиційного клімату.
62. Перешкоди на шляху еволюції відносин власності.
63. Управління діловою активністю.
64. Проблеми розвитку інноваційного підприємництва.
65. Необхідність державного регулювання економіки.
66. Проблеми ринку праці України.
67. Шляхи боротьби з тіньовою економікою.
68. Управління економікою за допомогою інфляції.
69. Трансформація пріоритетів світового ринку.
70. Взаємодія валютного курсу та інфляції.
71. Конвертованість валюти та економічна безпека держави.
72. Проблеми формування в Україні середнього класу.
73. Шляхи досягнення макроекономічної рівноваги.
74. Формування нової методології регіональних досліджень.
75. Проблеми розвитку інтелектуальної власності в Україні.
76. Інформаційні технології в системі подолання економічних криз.
77. Конкурентоспроможність економіки України на світовому ринку.
78. Еволюція ролі людини в системі економічних відносин.
79. Закони попиту і пропозиції в умовах дійсності.
80. Економічна думка України: історія і сучасність.
81. Модель економічного механізму для України.

82. Проблеми та недоліки макроекономічного рахівництва в Україні.
83. Діяльність міжнародних економічних організацій на території України.
84. Закон вартості в умовах постіндустріальної економіки.
85. Співвідношення заощаджень та інвестицій.
86. Еластичність попиту і пропозиції в Україні.
87. Інтегровані моделі економічної політики.
88. Класифікація витрат виробництва в умовах аморфної економіки.
89. Проблеми ціноутворення в сільськогосподарському секторі економіки.
90. Заробітна плата: механізм формування та управління в сучасних умовах.
91. Проблеми та перспективи розвитку інтелектуального капіталу в Україні.
92. Межа виробничих можливостей в умовах постіндустріального господарства: матеріальне та нематеріальне виробництво.
93. Перспективи та можливості зникнення держави як форми організації населення.
94. Визначення пріоритетних сфер втручання держави в економіку України.
95. Категорії „добро” і „зло” в економіці.
96. Міністерство культури як суб’єкт державного регулювання економіки.
97. Вплив інформатизації на систему державного управління.
98. Вплив російської агресії на подальші процеси глобалізації.
99. Воєнна економіка в умовах глобалізації.
100. Формальні та неформальні інституції в системі трансформаційних перетворень.
101. Аутсорсінг в системі державного регулювання економіки.

10. Методи навчання

При викладанні дисципліни „Основи економічної теорії” використовуються три основні групи методів навчання:

- методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
- методи стимулювання і мотивації навчальної діяльності;
- методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

До словесних методів навчання відносяться оповідання, лекція, бесіда та ін. В процесі їхнього роз’яснення викладач шляхом слова викладає, пояснює навчальний матеріал, а студенти шляхом слухання, запам’ятовування і осмислення активно його сприймають і засвоюють.

Метод розповідь припускає усну розповідь викладання навчального матеріалу.

Можливі декілька виглядів розповіді – розповідь-вступ, розповідь-викладання, розповідь-висновок. Мета першого – підготовка до сприйняття нового навчального матеріалу, що може бути проведене іншими методами, наприклад, бесідою. Цей вигляд оповідання характеризується відносною стислістю, яскравістю, емоційністю викладення, що дозволяє викликати інтерес до нової теми, порушити потребу в її активному засвоєнні.

Під час другого методу викладач розкриває зміст нової теми, здійснює виклад по певному логічному плану, що розвивається, в чіткій послідовності, з вичлененням головного, істотного, з застосуванням ілюстрацій і переконливих прикладів.

Розповідь-висновок звичайно проводиться в кінці заняття. Викладач у ньому резюмує головні думки, робить висновки і узагальнення, дає завдання для подальшої самостійної роботи по цій темі.

В ході застосування методу розповідь використовуються такі методичні прийоми, як викладення інформації, активізація уваги, прийоми прискорення запам'ятовування (мнемонічні, асоціативні), логічні прийоми порівняння, виділення головного, резюмування, форми діалогу.

Як один з словесних методів навчання навчальна лекція припускає усне викладення матеріалу, що відрізняється великою ємністю, ніж розповіді, великою складністю логічних побудов, образів, доказів і узагальнень. Лекція, як правило, займає все заняття.

В ході лекції використовуються прийоми усного викладення інформації, як в розповіді, підтримання уваги протягом тривалого часу, активізації мислення слухачів, прийоми забезпечення логічного запам'ятовування, переконання, аргументації, доказів, класифікації, систематизації і узагальнення. Найкращим прикладом може бути лекція-діалог.

Метод бесіди припускає розмову викладача зі студентами. Бесіда організується з допомогою ретельно продуманої системи питань, що поступово підводять студентів до засвоєння системи фактів, нового поняття або закономірності.

Наочні методи достатньо важливі для студентів, це є візуальним сприймання дійсності. Особливістю наочних методів навчання є те, що вони обов'язково пропонуються тією чи іншою мірою, сполучаючись зі словесними методами. Тісний взаємозв'язок слова і наочності впливає з того, що діалектичний шлях пізнання об'єктивної реальності припускає застосування в єдності живого споглядання, абстрактного мислення і практики.

Під час використання практичних методів навчання застосовуються прийоми: постановка завдання, планування його виконання, оперативного стимулювання, регулювання і контролю, аналізу підсумків практичної роботи, виявлення причин недоліків, корегування навчання для повного досягнення мети.

При використанні проблемно-пошукових методів навчання викладач використовує такі прийоми: створює проблемну ситуацію (ставить питання, пропонує задачу, експериментальне завдання), організує колективне обговорення можливих підходів до рішення проблемної ситуації, стимулює висування гіпотез, тощо. Студенти роблять припущення про шляхи вирішення проблемної ситуації, узагальнюють раніше набуті знання, виявляють причини явищ, пояснюють їхнє походження, вибирають найбільш раціональний варіант вирішення проблемної ситуації. Викладач керує цим процесом на всіх етапах, а також за допомогою запитань-підказок.

Також викладачем проводиться систематична оцінка знань студентів із обов'язковим написанням самостійних робіт.

11. Контроль знань

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання
2	3	4
A	„Відмінно” – 5 (зараховано)	Теоретичний зміст курсу засвоєний повністю, сформовані необхідні практичні навички роботи з засвоєним матеріалом, усі передбачені навчальною програмою завдання виконані, якість їх виконання близька до максимальної. Студент має системні, повні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальної програми, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати та застосовувати основні положення теорії при вирішенні нестандартних завдань, робити правильні висновки, приймати рішення. Має сформовані міцні практичні навички. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно добирати та користуватися джерелами інформації.
B	„Добре” – 4 (зараховано)	Теоретичний зміст курсу засвоєний повністю, необхідні практичні навички роботи з засвоєним матеріалом сформовані майже повністю, усі передбачені навчальною програмою завдання виконані, якість більшості з них близька до максимальної. Студент добре опанував вивчений матеріал, застосовує знання у стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, самостійно використовує традиційні докази із правильною аргументацією. Студент уміє дати ґрунтовну відповідь на поставлене запитання. Володіє понятійним апаратом. Допускає незначні неточності чи не грубі фактичні помилки.
C	„Добре” – 4 (зараховано)	Теоретичний зміст курсу засвоєний майже повністю. Необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом сформовані недостатньо. Усі передбачені навчальною програмою завдання виконані, якість жодного з них не оцінена мінімальним балом. Деякі завдання виконані з помилками, окремими незначними недоліками.

		Знання студента є достатніми, він застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповіді на питання логічні, аргументовані, хоч і мають неточності. Вільне усуває помилки й відповідає на зауваження. Для вирішення нестандартних завдань уміє самостійно аналізувати та застосовувати основні положення теорії із несуттєвими неточностями та робить правильні висновки.
D	„Задовільно” – 3 (зараховано)	Теоретичний зміст курсу засвоєний частково. Необхідні практичні навички роботи з засвоєним матеріалом сформовані в основному. Більшість робіт, передбачених програмою, виконано, але деякі з них мають недоліки, фактичні та змістовні помилки. Студент у цілому правильно відтворює навчальний матеріал, знає основні теорії й факти, уміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, уміє робити окремі висновки.
E	„Задовільно” – 3 (зараховано)	Теоретичний зміст курсу засвоєний поверхово (посередньо), частково. Деякі практичні навички роботи не сформовані. Більшість робіт, передбачених програмою, виконано, але якість виконання деяких із них оцінена мінімальним балом. Студент виявляє поверхові знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь недостатньо осмислена. Уміє застосовувати знання для виконання завдань за зразком. Зазнає труднощів у використанні теоретичного матеріалу при вирішенні нестандартних завдань.
FX	„Незадовільно” – 2 (незараховано)	Теоретичний зміст курсу засвоєний лише фрагментарно. Необхідні практичні навички не сформовані. Більшість передбачених програмою навчальних завдань не виконано або якість їх виконання близька до мінімальної. За додаткової самостійної роботи над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання завдань.
F	„Незадовільно” – 2 (не зараховано)	Теоретичний зміст курсу не засвоєний. Необхідні практичні навички роботи не сформовані. Необхідні завдання не виконані або мають грубі помилки. Необхідна подальша значна робота (у тому числі й повторне вивчення курсу).

Питання до першого модульного контролю (самостійна робота)

1. Продуктивні сили.
2. Виробничі відносини.
3. Предмет економічної теорії.
4. Методологія економічних досліджень.
5. Функції економічного знання.
6. Економічна теорія, економічна політика та господарська практика.
7. Сутність економічної системи та її структура.
8. Види економічних систем.
9. Сутність та типологія власності.
10. Новітні тенденції розвитку відносин власності.
11. Фундаментальні питання економіки.
12. Економічні потреби суспільства: сутність та структура.
13. Економічні ресурси та їх обмеженість.
14. Крива виробничих можливостей.
15. Зміст і складові суспільного виробництва.
16. Ефективність виробництва, її види.
17. Шляхи підвищення ефективності виробництва.
18. Цілі та результати суспільного відтворення.
19. Товар і його властивості.
20. Сутність та функції грошей.
21. Закон грошового обігу.
22. Грошова система. Види грошових систем.
23. Сутність інфляції, її вимірювання та наслідки.
24. Ринок: сутність, функції та класифікація.
25. Попит, закон попиту. Фактори, що визначають попит.
26. Зміна попиту та зміна обсягу попиту.
27. Пропозиція, закон пропозиції. Фактори, що визначають пропозицію.
28. Зміна пропозиції та зміна обсягу пропозиції.
29. Сутність та форми конкуренції.
30. Ринкова рівновага.
31. Зміни пропозиції і попиту товарів.
32. Моделі ринку.
33. Антимонопольна політика, її моделі.
34. Сутність та характеристика аграрних відносин.
35. Земельна рента.
36. Попит, пропозиція і ціна землі.
37. Агропромисловий комплекс та агробізнес.

Питання до другого модульного контролю (самостійна робота)

1. Розширена модель економічного колообігу.
2. Система національних рахунків (СНР).

3. Валовий національний дохід (ВНД) та валовий внутрішній продукт (ВВП).
4. Розрахунок ВВП за доходами та за витратами.
5. Інші показники системи СНР.
6. Роль цін в обчисленні ВВП.
7. ВВП та суспільний добробут.
8. Чистий економічний добробут (NEW).
9. Сутність сукупного попиту та його складові.
10. Крива сукупного попиту (AD). Зміни в обсязі сукупного попиту та зміни сукупного попиту.
11. Сукупна пропозиція. Короткострокова крива сукупної пропозиції (AS).
12. Довгострокова крива сукупної пропозиції: класичний, проміжний та кейнсіанський відрізки.
13. Зміна обсягу сукупної пропозиції та зміна сукупної пропозиції.
14. Рівновага на макроринку. Три варіанти ринкової рівноваги.
15. Споживання, заощадження та дохід домогосподарств.
16. Середня та гранична схильність до споживання.
17. Заощадження як елемент доходу. Середня та гранична схильність до заощадження.
18. Інвестиції та фінансові ринки.
19. Сутність мультиплікатора. Модель акселератора.
20. Зміст фіскальної політики: цілі та інструменти.
21. Державні видатки та їх структура.
22. Дискреційна фіскальна політика.
23. Недискреційна (автоматична) фіскальна політика.
24. Фіскальна політика і державний бюджет.
25. Грошова пропозиція та способи її вимірювання.
26. Центральний банк як суб'єкт монетарної політики.
27. Грошовий та депозитний мультиплікатори.
28. Передавальний (трансмісійний) механізм монетарної політики.
29. Економічний цикл, його стадії.
30. Циклічність, інфляція та безробіття як форми прояву макроекономічної нестабільності.
31. Короткі та середні цикли, довгі хвилі в економіці. Явища, що супроводжують різні стадії економічного зростання.
32. Кейнсіанська та неокласична теорії економічних циклів.
33. Економічне зростання: сутність та способи виміру.
34. Модель економічного зростання Харода-Домара.
35. Модель зростання Р. Солоу.

Питання до третього модульного контролю (самостійна робота)

1. Сукупна та гранична корисність. Функція корисності.
2. Закон спадної граничної корисності економічного блага.

3. Параметри та властивості кривих байдужості.
4. Карта кривих байдужості.
5. Бюджетна лінія, її параметри. Параметри зміни бюджетної лінії.
6. Рівновага споживача.
7. Реакція споживача на зміну доходу.
8. Закономірність споживання та закони споживання Енгеля.
9. Реакція споживача на зміну цін товарів.
10. Поняття звичайних благ та благ Гіффена.
11. Ефект заміни та ефект доходу. Вплив ефектів за Слуцьким та за Хіксом.
12. Прийняття рішень у ситуаціях з ризиком.
13. Цінова еластичність попиту.
14. Абсолютно еластичний та абсолютно нееластичний попит.
15. Формула еластичності з урахуванням середньої точки.
16. Оцінка еластичності за показником загального виторгу.
17. Перехресна еластичність попиту.
18. Еластичність попиту за доходом споживача.
19. Еластичність пропозиції за ціною.
20. Вплив часу на еластичність пропозиції.
21. Економічні витрати та альтернативна вартість. Явні та неявні витрати.
22. Прибуток, його види.
23. Витрати виробництва у короткостроковому періоді.
24. Витрати виробництва у довгостроковому періоді.
25. Ефект масштабу виробництва.
26. Чотири моделі ринкових структур, їх характерні риси.
27. Поняття чисто конкурентної структури ринку, її особливості, розповсюдження на практиці.
28. Попит на товар конкурентного продавця.
29. Максимізація прибутку у короткостроковому періоді.
30. Максимізація прибутку у довгостроковому періоді.
31. Чиста конкуренція і ефективність.
32. Сутність та характерні риси чистої монополії.
33. Бар'єри для входження в галузь.
34. Монопольний попит.
35. Визначення ціни та обсягу виробництва.
36. Економічні наслідки монополії.
37. Цінова дискримінація.
38. Регульована монополія.

Питання до екзамену

1. Продуктивні сили.
2. Виробничі відносини.
3. Предмет економічної теорії.
4. Методологія економічних досліджень.
5. Функції економічного знання.
6. Економічна теорія, економічна політика та господарська практика.
7. Сутність економічної системи та її структура.
8. Види економічних систем.
9. Сутність та типологія власності.
10. Новітні тенденції розвитку відносин власності.
11. Фундаментальні питання економіки.
12. Економічні потреби суспільства: сутність та структура.
13. Економічні ресурси та їх обмеженість.
14. Крива виробничих можливостей.
15. Зміст і складові суспільного виробництва.
16. Ефективність виробництва, її види.
17. Шляхи підвищення ефективності виробництва.
18. Цілі та результати суспільного відтворення.
19. Товар і його властивості.
20. Сутність та функції грошей.
21. Закон грошового обігу.
22. Грошова система. Види грошових систем.
23. Сутність інфляції, її вимірювання та наслідки.
24. Ринок: сутність, функції та класифікація.
25. Попит, закон попиту. Фактори, що визначають попит.
26. Зміна попиту та зміна обсягу попиту.
27. Пропозиція, закон пропозиції. Фактори, що визначають пропозицію.
28. Зміна пропозиції та зміна обсягу пропозиції.
29. Сутність та форми конкуренції.
30. Ринкова рівновага.
31. Зміни пропозиції і попиту товарів.
32. Моделі ринку.
33. Антимонопольна політика, її моделі.
34. Сутність та характеристика аграрних відносин.
35. Земельна рента.
36. Попит, пропозиція і ціна землі.
37. Агропромисловий комплекс та агробізнес.
38. Розширена модель економічного колообігу.
39. Система національних рахунків (СНР).
40. Валовий національний дохід (ВНД) та валовий внутрішній продукт (ВВП).
41. Розрахунок ВВП за доходами та за витратами.
42. Інші показники системи СНР.
43. Роль цін в обчисленні ВВП.
44. ВВП та суспільний добробут.
45. Чистий економічний добробут (NEW).
46. Сутність сукупного попиту та його складові.
47. Крива сукупного попиту (AD). Зміни в обсязі сукупного попиту та зміни сукупного попиту.
48. Сукупна пропозиція. Короткострокова крива сукупної пропозиції (AS).
49. Довгострокова крива сукупної пропозиції: класичний, проміжний та кейнсіанський відрізки.
50. Зміна обсягу сукупної пропозиції та зміна сукупної пропозиції.
51. Рівновага на макроринку. Три варіанти ринкової рівноваги.
52. Споживання, заощадження та дохід домогосподарств.
53. Середня та гранична схильність до споживання.
54. Заощадження як елемент доходу. Середня та гранична схильність до заощадження.
55. Інвестиції та фінансові ринки.
56. Сутність мультиплікатора. Модель акселератора.
57. Зміст фіскальної політики: цілі та інструменти.
58. Державні видатки та їх структура.
59. Дискреційна фіскальна політика.

60. Недискреційна (автоматична) фінансова політика.
61. Фінансова політика і державний бюджет.
62. Грошова пропозиція та способи її вимірювання.
63. Центральний банк як суб'єкт монетарної політики.
64. Грошовий та депозитний мультиплікатори.
65. Передавальний (трансмісійний) механізм монетарної політики.
66. Економічний цикл, його стадії.
67. Циклічність, інфляція та безробіття як форми прояву макроекономічної нестабільності.
68. Короткі та середні цикли, довгі хвилі в економіці. Явища, що супроводжують різні стадії економічного зростання.
69. Кейнсіанська та неокласична теорії економічних циклів.
70. Економічне зростання: сутність та способи виміру.
71. Модель економічного зростання Харода-Домара.
72. Модель зростання Р. Солоу.
73. Сукупна та гранична корисність. Функція корисності.
74. Закон спадної граничної корисності економічного блага.
75. Параметри та властивості кривих байдужості.
76. Карта кривих байдужості.
77. Бюджетна лінія, її параметри. Параметри зміни бюджетної лінії.
78. Рівновага споживача.
79. Реакція споживача на зміну доходу.
80. Закономірність споживання та закони споживання Енгеля.
81. Реакція споживача на зміну цін товарів.
82. Поняття звичайних благ та благ Гіффена.
83. Ефект заміни та ефект доходу. Вплив ефектів за Слуцьким та за Хіксом.
84. Прийняття рішень у ситуаціях з ризиком.
85. Цінова еластичність попиту.
86. Абсолютно еластичний та абсолютно нееластичний попит.
87. Формула еластичності з урахуванням середньої точки.
88. Оцінка еластичності за показником загального виторгу.
89. Перехресна еластичність попиту.
90. Еластичність попиту за доходом споживача.
91. Еластичність пропозиції за ціною.
92. Вплив часу на еластичність пропозиції.
93. Економічні витрати та альтернативна вартість. Явні та неявні витрати.
94. Прибуток, його види.
95. Витрати виробництва у короткостроковому періоді.
96. Витрати виробництва у довгостроковому періоді.
97. Ефект масштабу виробництва.
98. Чотири моделі ринкових структур, їх характерні риси.
99. Поняття чисто конкурентної структури ринку, її особливості, розповсюдження на практиці.
100. Попит на товар конкурентного продавця.
101. Максимізація прибутку у короткостроковому періоді.
102. Максимізація прибутку у довгостроковому періоді.
103. Чиста конкуренція і ефективність.
104. Сутність та характерні риси чистої монополії.
105. Бар'єри для входження в галузь.
106. Монопольний попит.
107. Визначення ціни та обсягу виробництва.
108. Економічні наслідки монополії.
109. Цінова дискримінація.
110. Регульована монополія.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	
90 – 100	A	відмінно	
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

13. Методичне забезпечення

1. *Основи економічної теорії* : методичні вказівки для студентів вищих навчальних закладів / Лисенко М. І., Пихтін В. Я. – Кіровоград : ВМУРоЛ, 2003. – 134 с.
2. *Політекономія* : навч.-метод. посібник / М. П. Тарнавський, В. М. Рубан, В. О. Хох. – Кіровоград : КНТУ, 2005. – 116 с.
3. *Макроекономіка* : навч.-метод. посібник / М. П. Тарнавський, В. М. Рубан, В. О. Хох. – Кіровоград : КНТУ, 2005. – 68 с.
4. *Мікроекономіка* : навч.-метод. посібник / М. П. Тарнавський, В. М. Рубан, В. О. Хох. – Кіровоград : КНТУ, 2003. – 114 с.
5. *Яковенко Р. В.* Наукова робота студентів : методичні поради та рекомендації / Роман Яковенко. – Кіровоград : „ПіК”, 2009. – 40 с.

14. Рекомендована література

Базова

1. *Яковенко Р. В.* Основи теорії економіки для технічних спеціальностей : навч. посіб. / Роман Яковенко. – Кіровоград : „Поліграф-Сервіс”, 2009. – 120 с. : іл.
2. *Андреев Б. Ф.* Системный курс экономической теории. – СПб. : Лениздат, 1998. – 574 с.
3. *Антология экономической классики.* В 2-х томах. Предисловие И. А. Столярова. – М. : МП „ЭКОНОВ”, 1991. – Т. 1. – 475 с.
4. *Антология экономической классики.* В 2-х томах. Предисловие, составление И. А. Столяров. – М. : МП „ЭКОНОВ”, 1991. – Т. 2. – 486 с.
5. *Блауг М.* Экономическая мысль в ретроспективе. – М. : Дело, 1997. – 781 с.
6. *Економічна теорія : політекономія* : підруч. / За ред. В. Д. Базилевича – К. : Знання-Прес, 2004. – 615 с.
7. *Єщенко П. С., Палкін Ю. І.* Сучасна економіка. – К. : Вища школа, 2005. – 325 с. : іл.

8. *Базилевич В. Д.* Макроекономіка : підруч. / Базилевич В. Д., Базилевич К. С., Баластрик Л. О. ; за ред. В. Д. Базилевича. – К. : Знання, 2004. – 851 с.
9. *Мікроекономіка* : підруч. / за ред. В. Д. Базилевича. – К. : Знання, 2007. – 677 с.
10. *Павленко І. М.* Мікроекономіка : навч. посіб. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 288 с.
11. *Мікроекономіка і макроекономіка* : підруч. / за заг. ред. С. Будаговської. – К. : Основи, 1998. – 518 с.
12. *Дзюбик С., Ривак О.* Основи економічної теорії. – К. : Основи, 1994. – 336 с.
13. *Жид ІІІ., Рист ІІІ.* История экономических учений. – М. : Экономика, 1995. – 544 с.
14. *Історія економічних учень* : підруч. / [Л. Я. Корнійчук, Н. О. Татаренко, А. М. Поручник та ін.] ; За ред. Л. Я. Корнійчук, Н. О. Татаренко. – К. : КНЕУ, 2005. – 564 с.
15. *Кейнс Д.* Общая теория занятости, процента и денег. – М. : Гелиос, 1999. – 352 с.
16. *Майєр Дж. М., Раух Дж. Е., Філіпенко А.* Основні проблеми економіки розвитку. – К. : Либідь, 2003. – 688 с.
17. *Макконелл К., Брю С.* Экономикс. Принципы, проблемы, политика : в 2 т. – М. : Республика, 1992. – 800 с.
18. *Маркс К.* Капітал. Критика політичної економії. – К. : Державне видавництво політичної літератури УРСР, 1954. – Т. 1. – 790 с.
19. *Маршалл А.* Принципы экономической науки : в 3-х т. – М. : Прогресс – Универс, 1993. – Т. 1. – С. 56–59.
20. *Маслоу А.* Мотивация и личность. 3-е изд. / Пер. с англ. – СПб. : Питер, 2006. – 352 с.
21. *Милль Дж.С.* Основы политической экономии : в 3 т. – М. : Прогресс, 1980. – Т. 1. – 543 с.
22. *Основи економічної теорії : політекономічний аспект* / За ред. Г. Н. Климка, В. П. Нестеренка. – К. : Вища школа, 1997. – 559 с.
23. *Основы управления персоналом* : Учеб. для вузов / [Б. М. Генкин, Г. А. Кононова, В. И. Кочетков и др.] ; Под ред. Б. М. Генкина. – М. : Высш. шк., 1996. – 383 с. : ил.
24. *Павловський М.* Макроекономіка перехідного періоду : український контекст. – К. : Техніка, 1999. – 336 с.
25. *Пастернак-Таранушенко Г.* Економічна безпека держави. – К. : Інститут державного управління і самоврядування при Кабінеті Міністрів України, 1994. – 140 с.
26. *Пигу А.* Экономическая теория благосостояния : в 2 т. – М. : Прогресс, 1985. – Т. 1. – 511 с.
27. *Самуэльсон Пол Э., Нордхаус Вильям Д.* Экономика. : Пер. с англ. : 16-е изд. : Уч. пос. – М. : Издательский дом „Вильямс”, 2000. – 688 с. : ил. – Парал. тит. англ.

28. Семьюелсон П.А., Нордгауз В.Д. Макроекономіка. – К.: Основи, 1995. – 544 с.
29. Семьюелсон П.А., Нордгауз В.Д. Мікроекономіка. – К.: Основи, 1998. – 676 с.
30. Туган-Барановский М. И. Основы политической экономии. – С-Пб. : Типография акционерного общества „Слово”, 1909. – 760 с.
31. Маршалл А. Основы экономической науки / А. Маршалл ; [предисл. Дж. М. Кейнс ; пер. с англ. В. И. Бомкина, В. Т. Рысина, Р. И. Столпера]. – М. : Эксмо, 2007. – 832 с. – (Антология экономической мысли).
32. Шумпетер Й. А. Теория экономического развития. Капитализм, социализм и демократия / Йозеф Алоиз Шумпетер ; [предисл. В. С. Автономова ; пер. с нем. В. С. Автономова, М. С. Любского, А. Ю. Чепуренко ; пер. с англ. В. С. Автономова, Ю. В. Автономова, Л. А. Громовой, К. Б. Козловой, Е. И. Николаенко, И. М. Осадчей, И. С. Семененко, Э. Г. Соловьёва]. – М. : Эксмо, 2007. – 864 с. – (Антология экономической классики).
33. Дзюбик С. Основы економічної теорії : навч. посіб. / С. Дзюбик, О. Ривак. – [3-тє вид., переробл. і доповн.]. – К. : Знання, 2014. – 423 с.
34. Чухно А. А. Економічна теорія : [у 2-х т.] / А. А. Чухно. – К. : ДННУ АФУ, 2010. – ISBN 978-966-2380-05-7. – Т. 1. – 512 с. – ISBN 978-966-2380-06-4.
35. Чухно А. А. Економічна теорія : [у 2-х т.] / А. А. Чухно. – К. : ДННУ АФУ, 2010. – ISBN 978-966-2380-05-7. – Т. 2. – 628 с. – ISBN 978-966-2380-07-1.

Допоміжна

36. Яковенко Р. В. Тлумачний англо-український словник економічних термінів з елементами теорії та проблематики. Дидактичний довідник / Роман Яковенко. – Кіровоград : ТОВ „Поліграф-Сервіс”, 2007. – 132 с. Гриф „Рекомендовано Міністерством освіти і науки України”, лист № 1.4/18-Г-642 від 03.08.2006 р.
37. Яковенко Р. В. Технології продажу товарів / Роман Яковенко. – Кіровоград : 2003. – 212 с.
38. Яковенко Р. В. Національна економіка : навч. посіб. / Роман Яковенко. – Кіровоград : „Пік”, 2009, 548 с. : іл.
39. Яковенко Р. В. Національна економіка : навч. посіб. / Роман Яковенко. – [2-ге вид., випр.] – Кіровоград : „КОД”, 2010. – 548 с. : іл. Гриф „Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів”, лист № 1/11-2796 від 02.04.2010.
40. Гришкін В. О. Соціалізація економіки України : теорія, методологія, перспективи : Монографія. – Дніпропетровськ : Пороги, 2005. – 498 с.
41. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально-трудові відносини : підруч. – К. : Знання, 2004. – 535 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
42. Україна і світове господарство: взаємодія на межі тисячоліть / Філіпенко А. С., Будкін В. С., Гальчинський А. С. та ін. – К. : „Либідь”, 2002. – 470 с.
43. Чухно А. А. Постіндустріальна економіка : теорія, практика та їх значення для України. – К. : Логос, 2003. – 631 с.

44. Ющенко В. А., Міщенко В. І. Валютне регулювання : навч. посіб. – К. : Т-во „Знання”, КОО, 1999. – 359 с.

45. Белл Д. Культурні суперечності капіталізму / Деніел Белл // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія : навч. посіб. / упоряд. : Віталій Лях. – К. : Либідь, 1996. – С. 251–274.

15. Інформаційні ресурси

1. *Кодекс законів про працю* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=322-08>.

2. *Переверзева А. В.* Розвиток людського капіталу : джерело економічного зростання країни / А. В. Переверзева // Торгівля і ринок України : зб. наук. праць. – 2008. – № 25 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Tiru/2008_25_26/15%20.pdf.

3. *2010 Quality of Life Index* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www1.internationalliving.com/qofl2010/>.

4. *Офіційний сайт* Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.parlament.org.ua.

5. *Офіційний сайт* Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

6. *Офіційний сайт* інвестиційної компанії Concorde Capital [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.concorde.com.ua.

7. *Офіційний сайт* Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.bank.gov.ua.

8. *Офіційний сайт* Світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://web.worldbank.org>.

9. *Офіційний сайт* Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua.

10. *Науковий блог* НаУ „Острозька академія” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://naub.org.ua>.

11. *Шлемко В. Т.* Економічна безпека України : сутність і напрямки забезпечення : монографія / В. Т. Шлемко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/book/rozdil/rozd08.html>.

12. *Барановський О. І.* Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізм забезпечення) / О. І. Барановський [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lib.ua-ru.net/inode/p-2/39006.html>.

13. *Кульпінський С.* Роль фінансової безпеки України в поглибленні інтеграційних стосунків з європейськими країнами / С. Кульпінський [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ucers.org/ua/show/251/>.

14. *Методика* розрахунку рівня економічної безпеки України // Офіційний сайт Міністерства економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=97980.

15. *Ніколаєв Є. Б.* Про предмет теорії інформаційної економіки / Є. Б. Ніколаєв // Матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. [„Проблеми формування нової економіки XXI століття – ’2010”]. – Економічні науки. – Дніпропетровськ

[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ir.kneu.kiev.ua/bitstream/2010.pdf>. – Про предмет теорії інформаційної економіки.

16. *Закон України „Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб”* від 20.09.2001 р. № 2740-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2740-14>.

17. *Указ Президента України „Про заходи щодо зміцнення банківської системи України та підвищення її ролі у процесах економічних перетворень”* від 14.07.2000 р. № 891/2000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=891%2F2000>.

18. *Положення „Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб”* від 30 серпня 2002 р. № 1301/268 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2740-14>.

19. *Аналітична записка „Конкурентоспроможність України : оцінка Всесвітнього економічного форуму”* (за Звітом про глобальну конкурентоспроможність 2010-2011). Департамент економічного аналізу та прогнозування 12.10.2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/Publication/econom/WEF%20Global%20Competitiveness%202010_1120.pdf.

20. *Конкурентоспроможність України у відображенні рейтингів міжнародних організацій* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.amk.gov.ua.

21. *Персонал* – журнал інтелектуальної еліти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.personal.in.ua/article.php?id=142>. – Назва з титул. екрану.

22. *Новини фінансів України* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://news.finance.ua/ua/~1/0/all/2011/02/15/227872>. – Назва з титул. екрану.

23. *Korrespondent.net* – інформаційний портал № 1 в світі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ua.korrespondent.net/bbc/1127322-cini-na-harchi-i-yak-mozhe-dopomogi-ukrayina>.

24. *Укррудпром* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrrudprom.com/digest/Zbroya_diniy_visokotehnologchniy_eksport_Ukraini.html. – Назва з титул. екрану.

25. *Урядовий портал України* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.kmu.gov.ua.

26. *Закон України „Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні”* від 30.10.1996 № 448/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=448%2F96-%E2%F0>.

27. *Офіційний сайт Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ssmc.gov.ua/>.

28. *Програма розвитку фондового України на 2011-2015 роки // Відомості Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.vidomosti.com.ua/ukr/news/dkcpfr-prezentovala-programu-rozvitku-fondovogo-rinku-na-2011-2015-roki>.

29. *Офіційний сайт Пенсійного фонду України* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.pfu.gov.ua.

30. *Офіційний сайт* Міністерства соціальної політики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.dcz.gov.ua.

31. *Інформаційне бюро* державної служби зайнятості [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.trud.gov.ua.

32. *Конвенції і Рекомендації* Міжнародної організації праці. – Т. 1–2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ilo.org/>. – Конвенція МОП „Про основні цілі і норми соціальної політики” № 117.

33. *Економічна правда* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.epravda.com.ua.

34. *Закон України „Про рекламу”* затверджений Президентом України Л. Кучмою, м. Київ, 3 липня 1996 року № 270/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://informboard.com.ua/index.php/reklamist-i-zakon/item/>.

35. *Антиінфляційний стратег* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.usw.com.ua/profiles/blogs/antiinflyacijnij-strateg>. – Назва з титул. екрану.

36. *Дослідження* інфляційних чинників в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.uabs.edu.ua/handle/123456789/6376>. – Назва з титул. екрану.

37. *Індекси споживчих цін* у 1992 – 2011 рр [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

38. *Монетарний огляд* за 2011 рік, інфляційний розвиток [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>. – Назва з титул. екрану.

39. *„Самые инфляционные валюты”* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rate1.com.ua/ekonomika/finans/202/>. – Назва з титул. екрану.

40. *Ukrainian Economic Trends Forecast : 2012* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ru.davinci.org.ua/news.php?new=336&ev>. – Назва з титул. екрану.

41. *Офіційний портал* Всеукраїнської Асоціації „Моя Україна” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.my-ukraine.org/> – Назва з титул. екрану.

42. *Закон України „Про підприємництво”* від 23 лютого 2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.ua>.

43. *Закон України „Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності”* від 11 вересня 2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.ua>.

44. *Головатюк В.* Інвестиційний клімат в Україні : політичні ризики / В. Головатюк, М. Чурилов. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.socis.kiev.ua/ua/publications/alias-20.html>. – Назва з титул. екрану.

45. *Офіційний сайт* Міністерства юстиції України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minjust.gov.ua/0/14102>.

46. *Інструкція „Про порядок регулювання діяльності банків в Україні”*, затверджена постановою Правління НБУ від 28.08.2001 р. №368 // [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.nau.kiev.ua>.

47. *Офіційний сайт* Міністерства економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/>.

48. *Житлово-комунальне господарство* в очікуванні приватного інвестора // Інформаційний бюлетень Міжнародного центру перспективних досліджень. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.icps.com.ua.

49. *Офіційний сайт* Міністерства з питань житлово-комунального господарства України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minjkg.gov.ua>.

50. *Закон України „Про Національний банк України”* від 27.02.2004. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=679-14> – Назва з титул. екрану.

51. *Закон України „Про банки і банківську діяльність”* від 7 грудня 2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2121-14>. – Назва з титул. екрану.

52. *Проблема* законодавчого забезпечення охорони інтелектуальної власності в Україні // [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.fic.kiev.ua/EventsUA/200103221.html>.